

Studiekvalitetsmelding Institutt for filosofi og førstesemesterstudium 2021. Fagstudia i filosofi og retorikk

Det følgjande er Institutt for filosofi og førstesemesterstudier si studiekvalitetsmelding for 2021. Studieporteføljen til FOF består av årsstudium, BA og MA filosofi, BA retorikk, samt exphil og exfac. Me følgjer her tradisjonen for desse meldingane og konsentrerer oss om fagstudia.

Studieportefølje og dimensjonering

Som vist til i fjorårets studiekvalitetsmelding har studiepoengproduksjonen ved FoF hatt ei stor auke, med noko nær ei dobling dei siste fem åra. Det er tendensar til at denne auken held fram, men også teikn på at den held på å flate ut. Studiepoengproduksjon pr. program viser svak oppgang for BAHF-FILO, på det jamne for BAHF-RET og MAHF-FILO. Studiepoengproduksjon per student viser oppgang for BAHF-FILO og BAHF-RET i 2021.

Auken dei siste åra kjem delvis av høg overbooking, særleg på årsstudiet i filosofi, og delvis av at fleire studentar utanfor instituttet sine program tek våre emne, noko som viser at filosofi er attraktivt som støttefag i andre utdanningar, både som frie studiepoeng og som obligatoriske emne i andre program (blant anna BA Kognitiv Vitskap).

I si bestilling til fakultetet har UiB sentralt spurt om praksisen med overbooking går ut over studiekvalitet, læringsmiljø og andre områder som tid til forskning og prosjektsøknader. Det er ikkje høve her til å ta opp alle desse sidene, men ein kan peike på at instituttet har gjort innsparingar i undervisingstilbodet på fagstudia å redusere ressursbruken, mellom anna for å verne om tida til forskning. Til dømes har me måtte kutte i rettleiing av semesteroppgåver på valfrie emne fordi dette er for arbeidskrevjande gitt ressursane me rår over. Slik sett er det ei viss spenning mellom overbooking og studiekvalitet.

Medan studiepoengproduksjonen samla sett er høg, så har kandidatproduksjonen tradisjonelt vore låg, i alle fall på BA-nivå (sjå statistikk mot slutten av dette dokumentet). Fråfallet varierer ein del frå kull til kull, men det ligg på rundt 70% på BA dei siste åra. Samtidig viser statistikken at av dei som gjennomfører, så gjennomfører dei fleste på normert tid (nær 80% på BA), noko som tyder på at problemet ikkje er at ein bruker lang tid på å fullføre, men at ein fell frå undervegs, særleg i 3. semester. Det er likevel teikn på betring: Kandidatproduksjonen viser sterk oppgang på BAHF-FILO i 2020 og 2021, og nedgang for BAHF-retorikk. Me kjem tilbake til gjennomførde tiltak for å redusere fråfallet lenger ned i dokumentet.

På MA filosofi har gjennomstrøyminga tradisjonelt vore langt betre og er no på bortimot 75%, sjølv om fleire av studentane nyttar lengre tid enn normert. Her er det snarare rekrutteringa som har vore utfordringa. Talet på søkjarar til masterstudiet har svingt noko dei siste 5 åra, frå 32 i 2019 til 93 i 2021. Dette blir også spegla i svingingar i talet på tilbod, frå 9 i 2019 til 33 i 2021. Av disse tilboda har talet på studentar som registrerer seg variert mellom 5 i 2019 og 16 i 2021.

UiB sentralt spør i si bestilling om «hvordan andelen masterstudenter i toårige masterprogram [kan] økes og om eventuelle tiltak som er aktuelle for å øke antall kvalifiserte søkere til masterstudiene». Det blir også spurt om opptakskrava til master kan gjerast meir fleksible. Dette er noko me kan sjå nærare på, men situasjonen er at ein stor del av dei internasjonale søkjarane ikkje er kvalifisert, sjølv om FoF allereie har svært fleksible opptakskrav ved at me vurderer søknadar frå studentar utan bachelorgrad i filosofi dersom de oppfyller visse krav. Me har også gjort ein innsats for å betre utvalet av søkjarar, spesielt internasjonalt, mellom anna å investere i reklamemateriell produsert av profesjonell grafisk designer og engasjere oss i målretta annonsering av programmet. Med vedvarende rekrutteringsinnsats med vekt på å tiltrekke internasjonale studentar, trur me at studenttallet vil stabilisere seg i den høgare enden av spekteret i løpet av de neste årene og at me held fram med å fylle alle studieplassane, som er redusert frå 15 til 11 sidan 2019.

Instituttet har framleis ikkje umiddelbare planar om oppretting av nye emne eller program. Som kjend har me i fleire år gått inn for eit PPE-program, men dette har stranda på andre frontar, sjølv om det også har vore vilje til å ta opp att arbeidet. Tidlegare har instituttrådet ved FoF vedtatt å leggje ned BA retorikk, og denne saka ligg no på fakultetet. Den spente ressursituasjonen gjer det nok vidare meir aktuelt å redusere talet på emne enn å opprette nye, og dette vil bli tatt opp til vurdering i året som kjem.

Evaluerings- og vurderingsarbeid

Evaluering og vurdering har vore i samsvar med prinsippa i *Systembeskrivelsen*, og viser at gjennomføring av emne og program i all hovudsak har fungert godt, om enn med forventa utfordringar på grunn av pandemien. BA retorikk vart programevaluert i 2020, og rapporten vart godkjend etter revisjon. Filosofiprogramma vart evaluert i 2021, og er no til handsaming i Studiekvalitetskomiteen.

Sidan 2019 programma på fagstudiet vore gjenstand for årleg evaluering av programleiar, og enkeltemne blir evaluert av emneansvarlege. Enkeltemne var tidlegare gjenstand for studentevaluering med ujamne mellomrom, men frå 2021 vil emna ha studentevaluering i kvart semester dei blir undervist i. Grunnen til dette er at me har behov for meir systematisk kunnskap om kva studentane synest om emna våre. Studentevalueringane går via emneansvarlege til undervisningsutvalet, og emneansvarlege blir bedne om å inkludere refleksjon over studentevalueringane i sine emneevalueringar og foreslå endringar i emna sine som svar på denne tilbakemeldinga. Undervisningsutvalet merker seg også eventuelle vesentlige problemstillingar som dukkar opp i studentevalueringane og kan foreslå endringar i emna som følge av dette.

Ei utfordring for det pågåande evalueringsarbeidet er kort tid mellom emneevaluering og fristen for å sende inn endringsforslag til godkjenning. På grunn av dette har det vore tilfelle der endringar etterspurt av emneansvarlege ikkje vart levert til fakultetet i tide for gjennomføring neste gang emnet vart tilbode. For å unngå at dette skjer i framtida, planlegger me å sørge for at emneevalueringsskjema blir sendt ut og samla inn mot slutten av undervisinga kvart semester, slik at det blir tilstrekkeleg tid til å handsame ønske om endringar.

Generelt reflekterer studentevalueringane av enkeltemmna at studentane er godt nøgde med studiet. Dette må ein likevel tolke på bakgrunn av ein relativt låg svarprosent. Me tar studenttilbakemeldingar på alvor, og me arbeider med å auke svarprosenten på emneevalueringa. Her skal me delta i eit pilotprosjekt (EvaluationKIT) som involverer programvareløysingar laga for å lette evalueringa og å heve svarprosenten.

Studiebarometeret hadde dessverre for låg svarprosent på alle programma våre, og dette indikerer at me må gjere ein sterkare innsats neste år for å få studentane til å svare. For BA filosofi kan ein lese av svar for 2020 og 2021 samla, men med merknad om at desse må tolkast med varsemd på grunn av få svar. Den overordna «tilfredsheten» er på 4.1, som må seiast å vere svært bra. På undervisning og inspirasjon får BA filosofi også godt over 4.0., som instituttet og lærarstaben bør vere særskilt godt nøgd med. Som fleire andre humanistiske fag gjer me det dårleg på tilknytning til arbeidslivet. Her bør det vere mykje å hente med relativt enkle grep.

Gjennomførte tiltak for å redusere fråfall

Målsetjinga vår i åra som kjem er å redusere fråfallet og auke bruken av studentaktive læringsformer innanfor ressursrammene våre. Mange av BA-studentane våre verkar ikkje å ha planar om å ta ein full grad frå byrjinga av, så ein kan ikkje gjere rekning med at me nokon gong vil få 70-80% gjennomføring. Samtidig er det klart at 20-30% gjennomføring er for lågt, og dette bør me klare å gjere noko med. Instituttet har allereie gjort ei endring i bacheloroppgåveemnet, med meir aktiv oppfølging, noko som ser ut til å ha gitt resultat. Samtidig er det slik at det meste av fråfallet skjer tidlegare i bachelorløpet, særleg rundt tredje semester.

Her er nokre av tiltaka for å redusere fråfall og betre studiekvaliteten som instituttet allereie har gjennomført:

- Tydeleggjere emneansvar: Undervisningsformer i høgare utdanning er i sterk utvikling, og pandemien har intensivert desse endringane. Det er difor nødvendig at ein i større grad inkorporerer ansvar for kvalitetsutvikling i emneansvaret. Eit emne bør ikkje berre vere noko som enkeltlærarar går inn og ut av frå semester til semester—nokon må ha eit overordna og langsiktig ansvar for utviklinga.
- Systematiske studentevalueringar: For å gjere noko med fråfallet, og meir generelt for å betre studiekvaliteten, treng me eit betre grunnlag for pedagogiske og organisatoriske avgjerder. Kort sagt treng me å vite meir om korleis studentane opplever emna våre. Som nemnd ovanfor har arbeidet med studentevaluering difor blitt systematisert, med meir regelmessig gjennomføring og oppfølging. Dette inkluderer også faste møte mellom fagutval og instituttleiing.
- Oppbygging av studieprogramma: Med tanke på at mange av studentane fell frå rundt tredje semester må me vurdere om oppbygginga bør endrast. Me har allereie gjort ei endring i årsstudiet, der det krevjande førstesemesteremnet FIL121 vart tatt ut av årsstudiet og erstatta med FIL128. Forhåpentlegvis gjer det resultat, og liknande

grep kan vurderast på BA.

- Undervisningsassistentar: Ressurssituasjonen og påfølgjande innsparingstiltak kan redusere bruken av studentaktive læringsformer, men bruk av undervisningsassistentar kan verke i motsett retning. Bruk av masterstudentar som gruppeleiarar kan gi gode resultat, til dømes i kombinasjon med grupperettleing.
- Digitalisering: Koronasituasjonen har gitt ei digital kompetanseheving som gir oss fleire pedagogiske verktøy. Utviklingsarbeidet på exphil (DIKU-prosjektet «Argumentasjon som ferdighet» og dei SA-finansierte «Godt Forberedt»-prosjekta) med digitale arbeidspakker har allereie hatt positiv innverknad på fagstudia, og me vonar dette vil bli endå tydelegare i åra som kjem.

Tiltak som me tidlegare har planlagt å gjennomføre, men som endå ikkje har fått gjort, eller endå ikkje fått til, inkluderer mellom anna:

- Betre faglig-sosialt miljø: BA-programmet i filosofi har hatt noko skuffande resultat i Studiebarometeret på akkurat dette området. Me treng difor å arbeide med å få fleire fagleg-sosiale møteplassar med studentane, både for å skape betre miljø mellom studentane og for å integrere dei betre i instituttets faglege liv.
- Kultur for pedagogisk utprøving og samarbeid: Her må me prøve å skape rammer som oppmodar til utprøving av nye undervisnings- og vurderingsformer. Den semestervise timerekneskapen må ikkje hindre slikt langsiktig utviklingsarbeid. Dette handlar også om å skape arenaer for diskusjon og samarbeid om undervisningsformer.

Forskningsbasert undervising

I bestillinga frå UiB blir det spurt om «på hvilken måte, og i hvilket omfang eksponeres studenter for forskning i deres fagområder og involveres i forskningsarbeidet som foregår i fagmiljøene». Studenter på både bachelor- og masterstudiene møter aktuell forskning og fagutvikling på ulike tidspunkt i studiene. Begge programma inkluderer ein «avhandlingskomponent», som utgjer eit rettleia forskingsprosjekt der studentane blir venta å vise kunnskap om oppdatert forskning på temaet for prosjektet.

Me legg også stor vekt på forskingsleia undervising både på bachelor- og masterstudiet. Mange av våre kurs gis av leiande fagpersonar som har internasjonale publikasjonar om tema knytt til undervisinga deira. Å ta vare på denne ordninga er ein del av vår motivasjon for å tilby et bredt utval av valemne. Dette gjer våre tilsette i stand til å utvikle kurs om temae som er nært knyt til eiga forskning. Litteraturlistene for emne på både 200- og 300-nivå blir jamnleg revidert for å inkludere den siste utviklinga på forskingsfeltet som blir dekket. Masterstudentar er vidare inkludert i mange av aktivitetane til dei ulike forskingsgruppene ved instituttet, og vidaregåande bachelorstudenter er også inkludert i noen tilfelle. Instituttet

På Studiebarometeret gir bachelorstudentane dessverre relativt lav skår på parameteren «Egen erfaring med forsknings- og utviklingsarbeid». Dette tyder på at me må kommunisere betre til bachelorstudentane korleis og når dei faktisk møter og forskning i feltet. Dette er noko me ønskjer å ta opp i løpet av 2022.

Steinar Bøyum

Instituttleiar

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

